

Bij het afscheid van Chris van Eeghen als voorzitter van het KOG (2013-2021)

Chris van Eeghen was 27 jaar toen hij op 20 november 1978 op voordracht van zijn tante Isa als lid van het KOG werd aangenomen. De wereld van kunst en geschiedenis was hem eigen en vormde een welkome variatie op zijn werk als advocaat. Het Genootschap had destijds nog geen Jongerencommissie met een activiteitenprogramma. Nieuwe leden konden worden gevraagd voor een commissie en Chris werd enthousiast lid van de Commissie Atlas Amsterdam en later van de Commissie Waaiers. In 2013 benaderde Norbert van den Berg, voorzitter van het KOG, Chris met de vraag of hij het stokje van hem wilde overnemen.

De eerste activiteit was de terugkeer van het KOG naar de Hobbemastraat, kort na de heropening van het Rijksmuseum op 13 april 2013. Na jaren van gewenning aan klapstoeltjes en dia carrouzels in het Bijbels Museum werden de lezingen voortaan in het auditorium -met borrel na- druk bezocht. Voor veel leden was het KOG weer een onderdeel van hun kunstminnende sociale leven. Tot de Corona uitbraak in 2020 heeft het KOG zeven jaar kunnen meerijden met het grote succes van het Rijksmuseum, dat zich als een royale sponsor opstelde, eerst onder Wim Pijbes, daarna onder Taco Dibbits als directeur.

Met de renovatie van het Rijksmuseum deed het KOG afstand van de royale behuizing in de Zuidvleugel. Het KOG kreeg een eigen kantoor in de Teekenschool in de huisstijl van de Spaanse architecten Cruz y Ortiz, de renovatie bouwmeesters van het Rijksmuseum. In dit nieuwe kantoor met sobere houten schuifkasten en uitzicht op de door Cuypers geplante vleugelnootboom, komen de commissieleden bijeen om aan de deelverzamelingen te werken. Veel KOG collecties werden tot dan toe beheerd d.m.v. kaartsystemen in eikenhouten bakken, vergelijkbaar met die van de Nederlandse Jurisprudentie. Een centrale rol was weggelegd voor Mieke Donner, jarenlang vormde zij de persoonlijke band met museum, leden, schenkers, commissies en bruikleenaanvragers. Terecht werd zij geridderd bij haar afscheid in 2018.

Kort na 2013 werd bekend dat de KOG-objecten in depot Lelystad zouden verhuizen naar een nieuw te bouwen depot CC NL gerealiseerd in Amersfoort-Vathorst. De KOG-objecten die mee verhuisden moesten worden geregistreerd en gefotografeerd. Met de commissies, de medewerkers van het Rijksmuseum en later de nieuwe coördinator-administrateur Carina Greven heeft het bestuur zich energiek gericht op het digitaal toegankelijk maken van de collecties. Het 'pilotproject' digitalisering en registratie van Munten en Penningen was een leerzame en langdurige leerschool. Intussen ontsloot de Bibliotheekcommissie ca 6.000 boeken van het KOG en van de Commissie Burgerbewapening en Schutterij.

De al eerder gemaakte afspraak dat het Rijksmuseum na digitalisering en registratie de collecties in bruikleen krijgt, is schriftelijk in een overeenkomst vastgelegd. Hiermee worden zowel de registratie en conservering gewaarborgd, als ook de zichtbaarheid van onze collecties vergroot via de website van het Rijksmuseum -de zgn. Rijksstudio- en de KOG-website. In dit verband is het onlangs gelukt een belangrijke rijkssubsidie te verwerven via het Nationaal Programma Metamorfoze voor het digitaliseren van de werken op papier. Ook zijn er aanvullende financieringsaanvragen bij culturele fondsen ingediend voor de registratie van de collecties. Hiermee zijn belangrijke stappen gezet om de KOG-verzamelingen voor onderzoekers en publiek verder toegankelijk te maken.

Vóór 2013 waren er stemmen om de KOG collecties te beschouwen als een afgesloten boek. Gelukkig heeft Chris de traditie van het af en toe aanvullen van bestaande collecties kunnen voortzetten en stimuleren. Zo heeft het KOG in zijn bestuursperiode wederom belangrijke architectuurtekeningen verworven. Ook hebben de leden interessante schenkingen gedaan, bijvoorbeeld de Reisnecessaires, die door een actieve commissie deels in het Rijksmuseum, deels in tijdelijke exposities worden getoond.

De laatste jaren richt het KOG het verzamelbeleid ook op verwervingen uit nieuwere periodes zoals de na-oorlogse kunst (NOK). De jaren '50 en '60 -met zowel oorlogen als seksuele revolutie- zijn productieve jaren voor de kunst geweest. Met de aankoop van een tekening van Peter van Straaten ('Het bos' of 'couple making love') werd in 2017 een eerste stap gezet op dit verzamelgebied. Bij de schenking van 'Videoschetsboek' van de performancekunstenaar Pink de Thierry wees prof. dr. Erik de Jong in een lezing op het verband tussen het werk van Pink uit de jaren '80 en de Atlas Zeden en Gewoonten uit de 19de eeuw. Door giften van de leden is een begin gemaakt met een fonds voor het verwerven van NOK.

Fondsenwerving en legateringen zullen een belangrijk thema blijven. In 2020 mocht het KOG het ruimhartige legaat ontvangen van Wim Vroom, de eerste hoogleraar namens het KOG. In samenwerking met de Vereniging Rembrandt is een Cirkel opgericht die mede aankopen van het KOG heeft gesteund. In deze samenwerking zijn onder andere de Atlas van Gerard Valck t.b.v. de Bijzondere Collecties UvA verworven en het KOG schutterijglas 'T Welzijn van Wyk V is als langdurig bruikleen aan het Amsterdam Museum gegeven.

Essentieel is de verjonging van het KOG. Circa 70 van de ruim 700 leden zijn jonger dan 40 jaar. Met activiteiten als het bezoeken van tentoonstellingen, kunsthandel, veilinghuizen en het meedenken over eventuele aankopen voor de KOG-collectie of een borrel op een culturele locatie wil de Jongeren-Commissie graag nieuwe generaties aanspreken. Inmiddels kunnen studenten tegen gereduceerd tarief KOG-lid worden en heeft het KOG het voornemen om -met de benoeming van de nieuwe KOG-hoogleraar- een scriptieprijs in te stellen.

In de Corona periode is het KOG meer en meer online gaan werken. Dit werd mede mogelijk door de nieuwe KOG website. Deze is gebruiksvriendelijk en biedt ook de mogelijkheid om nieuwsbrieven aan de leden te zenden. Hiertoe is een Redactieraad opgericht die inhoudelijke bijdragen en artikelen van KOG- en Commissieleden stimuleert. De KOG lezingen en rondleidingen door tentoonstellingen worden tegenwoordig gestreamd via YouTube, Microsoft Teams en Zoom. Ook is er een Instagram- en Facebookaccount. Chris sprak in een videoboodschap de KOG-leden opbeurend toe. De opnames zijn allemaal terug te zien op de KOG website. Overigens is de expositie met hoogtepunten van KOG werken op papier de komende maanden nog in de Kabinetten van het Rijksmuseum te zien.

Met de oprichting van de Commissie Na Oorlogse Kunst (NOK) in 2020 is een lang gekoesterde wens van Chris in vervulling gegaan. Het eigentijds verzamelen dat stagneerde sinds ca 1930, wordt weer opgepakt en gestimuleerd. Met de schenking van één van de leden, een aantrekkelijke tekening van Westerik, kon de Commissie de eerste aanwinst

realiseren. Chris van Eeghen zal bij zijn afscheid een brede verzameling NOK werken op papier uit zijn eigen verzameling aan het KOG schenken.

Chris heeft met zijn passie voor het KOG en het verzamelen, maar vooral met de goodwill van alle KOG-leden een nieuwe koers uitgezet voor ons Genootschap. Het bestuur kijkt met veel dankbaarheid en plezier terug op deze eloquente bevlogen voorzitter die met de voor hem typerende 'Van Eeghen humor' de bijeenkomsten van de leden en het bestuur leidde. We wensen Chris alle goeds en een inspirerende tijd in de Commissies waaraan hij verbonden blijft: de Atlas Amsterdam en zijn geesteskind de Commissie Na Oorlogse Kunst.

Graag maakt hij nu plaats voor prof. dr. Jan Teeuwisse als nieuwe KOG-voorzitter.